

oroppa

Safae
el Khannoussi

oroppa

Uitgeverij Pluim
— Amsterdam/Antwerpen

Eerste druk, augustus 2024
Tweede druk, september 2024
Derde druk, december 2024
Vierde druk, december 2024
Vijfde druk, januari 2025
Zesde druk, januari 2025
Zevende druk, maart 2025
Achtste druk, maart 2025
Negende druk, maart 2025
Tiende druk, maart 2025

© Safae el Khannoussi

Omslagontwerp Dog and Pony
Omslagbeeld Augustin Le Gall
Typografie binnenwerk Aard Bakker
Auteursfoto Merlijn Doomernik
Productiebegeleiding Tim Beijer
Drukkerij Wilco, Amersfoort

ISBN 978 94 933 3912 5

NUR 301

www.uitgeverijpluim.nl

Maar op een dag haalden ze me bij mijn moeder weg en toen begon eigenlijk mijn hondenleven. (Dat woord moet u niet verkeerd opvatten, ik klaag niet over mijn leven. Ik bedoel gewoon: mijn leven.)

– Danilo Kiš, *Kinderleed*

Ons werd niet geleerd te spreken, maar te brabbelen – en alleen door te luisteren naar het aanzwellende lawaai van de tijd en gebleekt door het schuim op de top van zijn golf leerden we een taal.

– Osip Mandelstam

PROLOOG

De zoveelste schreeuw sneed door de kamer. Maar deze was anders. Op het bed lag de doodverklaarde met opengeperde ogen en mond, haar handen verkrampt in de lucht. De doodsreutel steeg op van het lichaam, klanken als rollend puin, een stem op straat vroeg om een aansteker en de stervende vrouw begon te schudden, te schudden alsof ze om een grap lachte. Salomé Abergel, geboren als Salma Abergel, in een voor haar lang vervlogen wereld nu bevolkt door nieuwe gezichten, krijste zichzelf terug de wereld in.

Met de rug tegen de balkondeuren gedrukt en haar minuscule hoofdje tussen de gordijnen gestoken, keek het kind verbijsterd toe met een ernst die niet bij haar jonge leeftijd paste, de stof in haar vuistjes geklemd. Salomé Abergels getuige zag hoe de herrijzenis zich voltrok en bedacht dat het

geen fraai gezicht was, nee, dat het angstaanjagender is om terug te keren dan om heen te gaan.

Dokter Mehdi was laatst nog wezen kijken. Ze hadden hem laten zweren met geen woord over de vrouw in hun huis te reppen en hij had verrast maar met gepaste plechtigheid verklaard dat hij aan zijn tong boven het hellevuur mocht bungelen als hij erover zou spreken met wie dan ook. En laat me nu dan maar eens de patiënte zien, had hij streng gezegd – want hij verkeerde nog in de veronderstelling dat er iets te redden viel! Nadat hij de vrouw had onderzocht, had hij diep gefronst boven zijn ronde brillette, waarvan de poten niet op zijn oren maar hoog in zijn grijzende krullen waren gestoken. Terwijl hij zijn neus in een propje snoot, verklaarde hij dat het een verloren zaak was. Dat deed hij door heel langzaam maar stellig, zodat er geen twijfel of sprankje hoop meer mogelijk was, zijn hoofd te schudden, waarna de anderen, die van de dokter naar de patiënte naar de dokter keken heel langzaam hun hoofd mee schudden.

De vrouw woog inmiddels nog geen veertig kilo. Daar hoefde je geen weegschaal voor te hebben. Dat kon je zo zien. Eén long, waarin een mysterieuze bacterie zich had genesteld, hing als een verschrompelde vrucht in de borstkas. Nu was de tweede aan de beurt. En ook die was in feite verloren.

Maar daarvoor was dokter Mehdi niet geroepen. Dat gehoest, zo hevig dat je je afvroeg hoe het kon dat het resterende longetje niet al lang was geknapt, dat begrepen ze wel, maar waarom toch al dat gegil, dokter. Hierop merkte

dokter Mehdi droogjes op dat hij geen psychotherapeut was. Maar kon hij dan geen enkele verklaring bedenken? Vervolgens had de dokter een onbehouwen grap gemaakt. Hij zei: 'Zoals een ezel balkt als-ie de duivel langs ziet lopen, zo schreeuwt mevrouw wanneer de dood zich over haar buigt.'

Het kind had met stomheid geslagen naar dokter Mehdi geluisterd.

Sindsdien zat de dood met gekruiste benen op de stoel naast het ziekbed, kamde hij de haren uit het hoofd van de zieke, schuurde nog wat kleur uit haar gezicht, en fluisterde haar met zijn trieste doodsgrijns angstaanjagende nachtmerries in het oor.

Dokter Mehdi had ook nog gezegd dat mevrouw rust moest hebben, zodat ze vredig heen kon gaan. Maar Merzem, die de opdracht had gekregen de zieke te verzorgen, bleef het een goed idee vinden om haar uit bed te tillen en in bad te stoppen, en 's ochtends, na het ontbijt, zette ze de vrouw op een stoel op het balkon, ging naast haar zitten roken en ze durfde te zweren dat bij het opsteken van de sigaret de oogleden van de vrouw trilden en haar mond een klein beetje openging.

Voorzichtig liep het kind naar het bed. De ogen van de vrouw, kalm en glinsterend, zochten het plafond af, zweefden naar de balkondeuren, en terug naar het plafond, bleven op de deuropening rusten, keerden terug, en streken, tussen een paar moeizame ademhalingen door, neer op de kruin van het meisje, kropen over haar gezicht en bleven ter hoogte van haar borstkas hangen.

‘Godverdomme,’ zei de vrouw.

Het klonk alsof je een nest jonge kraaien in een versnipperaar gooide.

Salomé Abergel was zonder enig bezwaar zo de dood ingegleden, als de dood haar, na eerst weifelend op haar te hebben gekauwd, niet weer terug had gespuugd – dat wil zeggen, terug het leven in. Vreemde manier om wakker te worden, dacht Salomé, al waren er gekkere manieren, zoals laatst, toen ze in de felle zon op het balkon ontwaakte naast een vrouw die met gesloten ogen zat te roken. Ze had toen geveinsd te slapen, maar ze was de hele tijd wakker, totdat ze weer in bed was gelegd en afgleed naar troebele wateren. Haar blik ving een klein wezentje op, dat trillend aan het voeteneinde stond en haar met grote ogen bestudeerde.

’t Moet er ook belachelijk uitzien, zo met die armen in de lucht. Precies op dat moment vielen haar armen neer, zo abrupt dat het kind het uitschreeuwde.

‘Nou, nou,’ zei ze, en ze wilde daaraan toevoegen: zo erg kan het toch niet zijn. Maar het kind was al de kamer uit gerend.

Wat een dag om weer tot leven te komen, dacht Salomé Abergel. Maar wat voor dag was het? Moeizaam richtte ze zich op. Ze opende de gordijnen en de balkondeuren en wierp een blik naar buiten. Het uitzicht: dakterrassen, met riet afgeschermdde balkons, was die aan lijnen tussen de huizen hing te drogen. Ze was niet meer in Amsterdam, maar waar dan wel? Wat kwam ze hier in godsnaam doen?

En waar waren haar sigaretten? Waar had ze die krengen gelegd?

Er klonken stemmen op de gang. Ze sloot de balkondeuren, rende terug naar het bed, ging languit liggen en deed alsof ze sliep.

Het kind kwam terug in het gezelschap van een vrouw. Salomé herkende de stem. Het was de stem van Meryem.

‘Heb je me hiervoor van mijn werk afgeleid? Laat het arme mens toch ’s met rust, ze is ziek, daar zit geen leven meer in.’

Maar het kind was koppig. ‘Ze was echt wakker, ze had haar armen in de lucht en heeft de dood gewurgd!’

Wat krijgen we nou? De dood gewurgd? Hoe komt ze daarop?

‘Ze was wakker, ik zweer het, ze hield haar armen zo! Echt zo! En maar krijsen. En toen gingen haar ogen open en ze wilde iets zeggen.’

‘Nu ophouden en mee naar beneden, jij. ’t Is niet meer gezond hoeveel tijd je hier doorbrengt.’

Arm kind. Het is een rotstreek. Maar geef me nog even, nog heel even. En nou opzouten, jullie! Moeder en kind. Laat me met rust. En vergeet terwijl je gaat niet een pakje Marlboro op het nachtkastje achter te laten.

Deel 1

wie niet weg is

INGANGEN

Op de dag waarop ons verhaal begint, een ijzige herfstdag in oktober, de schemering was vroeg neergedaald over de droefgeestige straten van de Rivierenbuurt, je zou zelfs kunnen zeggen dat het er de hele dag had geschemerd – op die dag naderde een ongewoon sjofele figuur het benedenhuis aan de Churchill-laan 270, het adres waar twee uur daarvoor een afspraak had moeten plaatsvinden.

Tussen het aanhoudende geluid van autobanden op nat asfalt, de aan kabels heen en weer zwaaiende straatverlichting, het onophoudelijke gebibber van kalende linden viel nog net een lied te horen:

*Hoe kan ik niet huilen, moedertje
Het geluk staat niet aan mijn kant*

*Ik lachte naar het leven, moedertje
Maar het lachte niet terug!*

Voor Churchill-laan 270 hield de figuur halt. Hind el Arian, high als een vlieger, richtte twee samengeknepen oogjes op de voordeur en constateerde zonder enige verbazing dat de sleutel al in het slot zat.

‘Ja, ja,’ zei ze, waarna ze met een tevreden glimlach de sleutel een draai gaf.

Alleen gaf de sleutel niet mee.

Als een triest fantoom stond ze een tijdje verslagen voor het raam, staarde een verduisterde woonkamer in en liep vervolgens terug naar de gesloten voordeur.

Jaren later, wanneer Hind de kleverige sporen van nachtbrakers in een Parijse bar zit weg te poetsen, denkt ze terug aan de sleutel die er weliswaar was maar niets uithaalde. De eerste keer dat ik daar kwam, zou Hind toen vertellen, heb ik uren moeten wachten voordat Hbib Lebyad met de juiste sleutel kwam opdagen.

Dat is hoe snel een mens vergeet, want als ik de enkele dagboeken (ik bedoel de Angstcahiers) die hier voor me liggen mag geloven, had Hind in een eerdere versie de gebeurtenissen van die dag op een heel andere manier naverdeld. Hbib Lebyad, die zoals afgesproken om vijf uur stipt, handen op zijn rug en verwensingen tussen zijn kaken geklemd, vanaf de drempel vergeefs op de uitkijk had gestaan, was tegen de tijd dat Hind kwam opdagen al lang vertrokken. Bovendien: de sleutel deed het wél.

Als na een beproeving ging het slot na een paar pogingen open, en binnen een paar tellen stond Hind el Arian met bagage en al in de hal. Het was er donker. Ze zette de boodschappentas en de koffer op de vloer neer en zocht haar weg op de tast. De geruststellende geur van in hout getrokken tabaksrook deed denken aan coffeeshop Rainblow City in de vroege ochtend, haar toevluchtsoord voor als ze geen burgers stond te grillen in de bedompte keuken van Hbibs snackbar. Verder leek het vooral alsof ze iemands graftombe betrad.

Een paar dagen daarvoor had Hbib Lebyad zijn massieve lichaam langs de opgestapelde kratten in het halletje naar de keuken van de snackbar gewrongen om met haar te praten. Hind stond al geruime tijd zonder te knippen naar de klok boven de deur te staren, en toen ze het ongebruikelijke gestommel hoorde greep ze in het wilde weg naar een zak die naast de grill op de grond lag en begon ijverig op een ui in te hakken. Hbib Lebyad was al zo lang niet in de keuken geweest dat hij zichtbaar schrok van de krappe ruimte. Hij had wat ongemakkelijk tegen de koelkast geleund, een laconieke houding veinzend, ongetwijfeld om Hind zich op haar gemak te laten voelen, wat echter het averechtse effect op haar had. Hij had gevraagd naar haar thuissituatie. Zonder het geoefende snijden van de ui te staken, had Hind verbaasd opgekeken, het mes bleef maar op de snijplank terechtkomen, miraculeus genoeg niet op haar vingers, terwijl ze Hbib met gepaste argwaan opnam. Hbib Lebyad was niet het type om zich met andermans zaken te bemoeien – voor hem bestond er maar één ding en dat was de snackbar, zijn

restaurant, zoals hij die noemde. Menig keer had ze hem aan de telefoon 'het restaurant' horen zeggen, en als er dan toevallig een medewerker langsliep, zag je die met verbaasde meewarigheid naar de falafelbroodjes en frieten op het dienblad kijken.

Ellenlange seconden waren voorbijgegaan zonder dat een van hen iets zei. Totdat hij de stilte verbrak: 'Nou? Hoe zit het? Woon je nog in bij dat oudje?'

Het oudje was een katholieke hospita genaamd Cor Mudden, die Hind geregeld uitnodigde om een glaasje Berenburg te drinken en het over God te hebben. Eerst had ze Cor wijsgemaakt dat ze geen God had maar het mensje, dat met de jaren weliswaar was gekrompen tot een lengte van niet meer dan een meter vijftig maar desondanks over de volharding van een onvermoeibare zeloot beschikte, liet zich niet zo snel uit het veld slaan. 'Maar kind, ik kan toch in je ogen zien dat God in jou leeft.' Het had iets moois en geruststellends gehad als de God van Cor Mudden niet zo'n hekel had aan Noord-Afrikanen.

Ze was op de ui blijven doorhakken als Hbib er niet met een frons naar had gekeken, ondertussen hevig zuigend aan een sigaret. Zo nu en dan kruisten hun blikken elkaar en dan plooiden Hbib zijn brede gezicht in een lach die Hind koude rillingen bezorgde.

'Ik woon nog op de zolderkamer, ja,' had ze gemompeld.

Hbib had een nieuwe geplette sigaret uit zijn achterzak gehaald en tussen het in- en uitademen door haar het huis van een vriendin aangeboden. Niet zomaar een of an-

der treurig zolderkamertje waar de muizen 's nachts op je lakens carnaval vieren, maar een écht huis, had hij gezegd, zijn gezicht nog altijd verdacht vriendelijk. Van de zenuwen had Hind de klep van de vaatwasser met zo'n luide klap dichtgeslagen dat zelfs Hbib ervan schrok. Daarbij schoot een rilling door zijn lichaam die zo hevig was dat de sigaret uit zijn hand en op de grond viel. Hij maakte geen aanstalten om hem op te rapen maar stak er gewoon nog een op.

‘Van wie is het huis, zei je?’ had ze boven het lawaai van de afwasmachine uitgeschreeuwd.

‘Van een vriendin,’ had Hbib herhaald. ‘Haar naam is Salomé Abergel. Ze was... ís kunstenaar. 't Is een prachtig huis. En in de Rivierenbuurt. Ben jij daar niet opgegroeid?’

Ze gaf geen antwoord, maar wilde weten hoeveel huur ze moest betalen. Hierop beging Hbib een grove blunder, want zonder erbij na te denken zei hij opgewekt: ‘t Kost je helemaal niks!’

Nu was het bij Hind pas echt beginnen te knagen. ‘Hoe bedoel je, niks? Heb je haar soms in de tuin begraven?’

‘Niet zo bijdehand. Salomé is op reis, wie weet wanneer ze terugkomt, en als ik de situatie zo inschat, gaat dat voorlopig niet gebeuren.’

Geërgerd had Hind door het doorgeefraam een blik op de lege eettafels geworpen en was toen met Hbib in haar kielzog door de achterdeur naar buiten gelopen. De steeg had er verlaten en droefgeestig bij gelegen. Hind en Hbib keken toe hoe een jong stel langsliep. De man, die zijn arm om een bleke, tengere vrouw heen had geslagen, fluisterde iets

in haar oor, waarna ze tot hun verbijstering haar hand op zijn kruis legde. Schaterend liepen ze de steeg uit.

‘Honden,’ mompelde Hbib.

Maar Hind, die van het slag maagden was dat al zwerwend zónder zweep of pronkpaard haar maagdelijkheid van berg tot berg en van dal tot dal meotorste, wierp een blik achter zich de snackbar in, toen op haar nerveuze baas, en dacht alleen maar aan hoe oneerlijk de wereld was.

‘Luister, je hebt een veel fijner huis en je betaalt ook nog ’s geen rooie cent. Over Salomé hoef je je geen zorgen te maken, want die komt niet terug. Voorlopig niet, in ieder geval. Je neemt de sleutels. Je neemt afscheid van dat oude en trekt erin. Salomé is een goede vriendin van mij. Haar huis is nu van jou. Je maakt schoon, ruimt op, geeft de planten water. Verder leef je maar zoals je wil. Maar let op. ’t Is de Ri-vie-ren-buurt. Dus geen gezeik. En als iemand naar Salomé Abergel vraagt, zeg je dat je haar nicht bent en dat ze op vakantie is.’

Hind had een blik geworpen op de spatjes frituurvet boven de grill, toen op de foto van Muhammad Ali in Las Vegas, poserend naast een jongere, knappere versie van Hbib die ergens verscholen lag in de kolos die hij nu was.

‘Maar waar is ze dan?’ had ze met samengeknepen ogen gevraagd.

Hbib Lebyad had geen moeite genomen om te antwoorden. Hij had met zijn handen gewapperd ten teken dat het gesprek voorbij was. ‘Aanstaande woensdag, vijf uur, geen minuut later!’

Hbib had gelijk. Het was een echt huis, waar je vanaf de straat helemaal tot in de tuin kon kijken, met een trap en verdiepingen die geen replica's van elkaar waren, maar een geheel eigen indeling hadden. Het was er alleen verdomde donker. En ook was het een onbegrijpelijk huis, alsof zich achter de muren tussenruimtes bevonden waar het eigenlijke gebeurde, dacht ze, terwijl ze de koffer naar boven droeg. Nog altijd op de tast ging ze de verdieping af, bekeek de slaapkamers, een grote aan de achter- en een kleine aan de voorkant. In de laatste stonden alleen een twijfelaar en een bureau en het was alsof hij al in geen jaren in gebruik was geweest. De grote slaapkamer daarentegen was totaal overhoopgehaald en getuigde van een haastig vertrek, of het was het hol van een rusteloze gek. De vloer lag bezaaid met aantekeningen, brieven, oude kranten, tijdschriften en boeken met vergeelde kaften waar flink in was geschreven.

Het meest logische was om de grotere slaapkamer te betrekken, er stond een groot bed en de kamer keek uit op de binnentuin. Maar iets weerhield Hind ervan in die kamer te blijven, ze had liever de kleinere kamer met de twijfelaar, daar klonken tenminste de gedempte maar geruststellende straatgeluiden van de Churchill-laan. Nadat ze de koffer daar had neergezet liep ze de trap af. Een zeldzame, lang vergeten vrees stak de kop op, zoals die alleen een kind kan besluipen, de angst die in staat is een gestalte aan te nemen. En, inderdaad, als op commando begon het in het holst van die duisternis aan alle kanten te kermen, sissen en kraken, een windvlaag joeg vanuit het niets door het huis, en ergens

in de krochten van de woning werd er plotseling druk getelefoneerd.

Gods wegen zijn ondoorgrondelijk. Maar na twee joints op een lege maag beginnen Zijn tekens op te lichten, en een van die tekens lag in de woonkamer op haar te wachten. Die kamer was op het eerste gezicht nagenoeg leeg, een interieur dat weldadig was in zijn minimalisme: er stond een enorme hoekbank, een ovale salontafel en links bij de open keuken een lange houten tafel waarop een treurig uitgedroogd boeket het enige was dat verried dat hier nog niet zo lang geleden iets van leven was geweest.

Het was alsof ze zich in de herinnering van iemands grimmige kindertijd bevond, en alsof ze die wilde bezweren zette ze het lied weer in:

*Hoe kan ik niet huilen, moedertje
Het geluk staat niet aan mijn kant
Het leven...*

Ze haalde het restje wiet, de vloer en de tip uit haar jaszak en begon aan het ritueel dat ze iedere dag zo'n zeven keer uitvoerde. Terwijl ze een sigaret openbrak en zijn droge binnenste over het vloepapier verspreidde, voelde ze dat de rust die haar naar het huis had begeleid terugkeerde, hoewel het een fragiele troost was voor wat haar te wachten stond: een nacht en dan een dag en dan een week en dan misschien wel maanden alleen in dit gigantische huis, waar het onheil door het getik-tik-tik van de klok in haar mistige brein weergalmde.

Haar blik viel op een opengevouwen hand van glas die op de salontafel lag. Het was een dwingend gebaar. Hind zocht in haar jaszak, haalde er een munt van vijf cent uit en legde die in de geopende palm. Er gebeurde niets, en toch wist ze zeker dat de hand er beledigd om was. Na een paar seconden nam ze de munt terug. Haar gedachten dwaalden af naar Cor Mudden, die zich rond dit tijdstip voor de tv installeerde, en wel op zo'n manier dat ze als een gehavende havik goed zicht had op de gang, zodat ze Hind niet mis zou lopen. Vaarwel Corrie, dacht ze, en zonder weemoed blies ze het vrouwtje uit haar gedachten.

Haar telefoon ging. Aan de andere kant van de lijn klonk de zware ademhaling als van iemand die een zuurstofmasker droeg. Aan dat gehijg kon je altijd horen dat het Hbib Lebyad was zonder dat-ie ook maar een woord had gezegd. Nog voordat ze iets kon uitbrengen bulderde hij in haar oor: 'Waar was je?!'

'Onderweg...' zei ze, en daar was, als je het zo bekeek, geen woord van gelogen.

'Ik heb een halfuur op je gewacht!'

Ze stak nog een sigaret op. Aan de andere kant van de lijn begon het te onweren.

'Tijd, Hind,' zei Hbib, 'is géén relatief begrip! Ik sta daar verdomme een uur te wachten. Ik bel en ik bel en ik bel. Geen antwoord, geen...' Hier zette hij een hoog stemmetje op: 'Hallo Hbib, ik ben later!' En toen weer met zijn eigen stem: 'Nee, niks. Ik heb wel wat beters te doen, ik heb een zaak te runnen.'

‘Uhhuh...’

‘Ik had je die sleutels pas moeten geven toen ik zeker wist dat je de juiste persoon was. Op jouw leeftijd sliep ik bij een vriend op de patio, en ’s ochtends dweilde z’n zus me weer op straat, met het vuile water. Je hebt geluk, weet je dat? Ik laat je daar wonen om op het huis te letten. Die verantwoordelijkheid, die geef ik je gewoon. Er zijn weinig werkgevers zoals ik. Maar als ik dan achter dat verdomde raam m’n tijd zit te verdoen... Dan krijg ik spijt, snap je? Dan denk ik: heb ik nou wel de goede beslissing genomen? Kan ze dit wel aan?’

Hind, die nooit eerder was aangezien voor iemand met een verantwoordelijkheidsgevoel, had zich hetzelfde afgevraagd. Haar conclusie was dan ook dat het niet alleen een klus was die ze in opdracht van haar baas uitvoerde maar dat ze hem een gunst verleende.

Hoe langer ze naar Hbibs onsamenvattende tirade luisterde, hoe meer ze gefixeerd raakte op de geopende hand die nog altijd om een mysterieuze gift vroeg, en hoe waarschijnlijker het leek dat ze verzeild was geraakt in iets vele malen groters en opwindenders dan ze zich had kunnen voorstellen.

‘Luister je wel?’

‘Ja! Ja! Ik luister! Ik doe m’n best!’

‘Ik vraag je niet om je bést te doen. Ik wil dat je het jústé doet. In dat huis ligt een fortuin aan kunst, het kostbaarste werk van een genie! Een geniaal genie van het geniaalste slag! Het meesterbrein van een hele klotegeneratie uitvreters.’

Hind knikte voortdurend, realiseerde zich toen dat Hbib haar niet kon zien maar hield er niet mee op.

‘Zeg, Hbib, er ligt hier een hand op tafel. Is die je eerder opgevallen?’

‘Hand?’ riep Hbib verbaasd. ‘Wat voor hand?’

‘Er ligt een glazen hand op de salontafel. Het lijkt alsof-ie iets wil, maar ik heb geen kleingeld.’

Het werd stil. Hbib Lebyad gromde iets onverstaanbaars. ‘Goed, je bent in ieder geval binnen. Zet een kop thee, neem een douche, kijk even rond en bel me maar als je ergens tegen aanloopt.’

Ze hingen op. Een minuut later ontving ze het volgende bericht:

Meissie, ik weet niet waar je 't over hebt, maar stop die hand in godsnaam ergens waar je 'm niet kan zien.

HET EENENTWINTIGSTE ARRONDISSEMENT

Waarom Hind niet op het afgesproken tijdstip was komen opdagen had te maken met de verlokkingen van een mysterieuze wereld die ook wel bekendstond als het eenentwintigste: een immer herschikkend stelsel aan kelders, parken, zolderkamers, tunnels, bruggen, parkeergarages, bars, straathoeken, souterrains en achterafsteegjes waarin de gelukkige zoeker terecht kwam om, al was het nog zo kortstondig, te ontsnappen aan de voorspelbare, noodlottige

ge loop van het normale leven. Iedere dag hervatte het volk dat in de gewone wereld doorging voor lummels, monsters, knechten, koppensnellers, schoenpoetsers, kamikazes en schuimers zich aan een nieuwe zoektocht naar deze plek, ze zochten de wereld af naar een teken dat op een ingang naar het eenentwintigste wees. Sommigen hadden het met eigen ogen gezien en sommigen logen erover. Het was daarom ook niet te achterhalen welke getuigenissen waar waren en welke niet.

Nergens in de ordelijke, stofloze archieven van het Europese geheugen werd naar deze wonderlijke plek verwezen, die al jaren het onderwerp van raadselachtige toespeelingen en bloedstollende anekdotes was. Nergens gaf een kaart het gebied aan waar deze fantastische vertellingen zich afspeelden. Volgens een groep intellectuele schipbreukelingen, de zogenoemde magisch marxisten, verwees de benaming van het eenentwintigste (niet te verwarren met de burgerlijke paradijsstad van hertog Charles de Morny net buiten Parijs) naar de hoofdstad die volgens de officiële telling twintig arrondissementen telde. Maar dan nog was het onduidelijk waaróm dit zich hier zou moeten bevinden en bijvoorbeeld niet in Luik of Marseille of Genua, waar het evengoed had kunnen zijn. Een andere verklaring was te vinden in de overgeleverde toezeggingen van een revolutionaire Algerijnse balling (van wie de naam door de maalstroom van de tijd is verzwolgen) die in de jaren negentig in Parijs verbleef. Daar raakte hij in de ban van een groep Martinikaanse schrijvers, onder wie Suzanne Césaire. Het

eenentwintigste refereerde aan een tijd die nog komen ging en in het teken stond van een even bloedige als helende fantasierijkheid – onze eeuw, beste mensen!

Het was op een winterse avond in Berlijn dat Hind van het bestaan van deze mystieke vrijplaats had vernomen. Tijdens een van die laatste metroritten die je onherroepelijk uitspuwt in een Berlijnse nacht, een nacht die je beter bij de dichtstbijzijnde Späti of gewoon in bed had kunnen doorbrengen, had verderop in de metro een man wiens gezicht een ascetische uitputting verried die aan heiligheid grensde, half slapend of in vervoering, met een zware Arabische tongval tegen niemand in het bijzonder verklaard dat er een ondergrondse wereld bestaat waarin je ellende een naam heeft, waarin je je eigen soort tegenkomt zonder enige haatgevoelens of wrok, waarin je eet van wat daarboven is gejat, en waar God onder de mensen leeft, als een gelijke. Want hierboven, besloot hij, hierboven is het purgatorium. Hierop was hij naar Hind toegelopen, hij had voor haar geknield en gevraagd of die Jungfrau wel wist hoe het purgatorium voelde? Ze had geantwoord van niet, waarop hij zei dat het voelt alsof je eeuwig heimwee hebt.

In de loop van de jaren had Hind allerlei tekens, insinuaties, roddels en anekdotes verzameld, die allemaal wezen op de juistheid van wat de orator op teenslippers haar in de Berlijnse nacht had toevertrouwd: het ondergrondse is een plek waar alles wat men daarboven niet kan verdragen zijn toevlucht vindt. Hier wordt het met open armen ontvangen, er wordt op geklonken, men kijkt niet weg maar

erkent de misdadigheid ervan. Daarboven word je met een beschuldigende vinger nagewezen en aangesproken: ‘Misdadiger! Bruut! Beest!’ En als je van dat heerlijke bestaan hebt geproefd, dat inderd     misdadig en barbaars is, zeg je: ‘Ja, en nu?’

Terwijl Hbib Lebyad knarsetandend voor de ingang van Salom  s huis op de uitkijk had gestaan, zocht Hind in coffeshop Rainblow City naar een teken of een ingang: een nieuw gezicht, een terloopse blik, een openliggend tijdschrift, een naam, een logo op een aansteker, een verloren boodschap op een achtergelaten bon, de uitgestippelde route naar een onbekende bestemming op een viltje. Ze hadden de vijftiende afgesproken, op haar vrije dag. Normaal gesproken bestond die uit uren waarin de sigaretten en de drank compenseerden voor het werk in het restaurant: rinkelend servies, het frituurvet dat zich onder haar nagels verzamelde, de zware voetstappen van Hbib, trosjes toeristen die in het holst van de nacht kwamen schransen, lallend, de doorsneereizigers in niemandsland. En ook moesten ze compenseren voor *het leven buiten het restaurant*, het leven waar Hind hartkloppingen van kreeg als ze ’s ochtends probeerde te bedenken wat er zoal viel te doen op een vrije dag en keer op keer concludeerde dat dat niets was. Helemaal niets. Daarbuiten was een hele wereld en daar viel nu eenmaal niks te beleven.